

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор Центральноукраїнського
державного університету
імені Володимира Винниченка
доктор юридичних наук, професор
Євген СОБОЛЬ

«22» травня 2026 року

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Бабенка Артема Михайловича на тему: «Підготовка майбутнього вчителя до організації культурно-дозвілєвої діяльності учнів основної школи», поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки

Витяг з протоколу фахового семінару кафедри освітніх наук Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка від 22 травня 2026 року

ПРИСУТНІ: 8 із 8 науково-педагогічних працівників кафедри освітніх наук Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка:

1. Дубінка Микола Михайлович, доцент кафедри освітніх наук, доктор педагогічних наук, доцент.
2. Філоненко Оксана Володимирівна, завідувач кафедри освітніх наук, доктор педагогічних наук, професор.
3. Окольніча Тетяна Володимирівна, професор кафедри освітніх наук, доктор педагогічних наук, професор.
4. Савченко Наталія Сергіївна, професор кафедри освітніх наук, доктор педагогічних наук, професор.
5. Бабенко Тетяна Василівна, доцент кафедри освітніх наук, кандидат педагогічних наук, доцент.
6. Ляшенко Ростислав Олександрович, доцент кафедри освітніх наук, кандидат педагогічних наук, доцент.
7. Черненко Олександр Володимирович, доцент кафедри освітніх наук, кандидат педагогічних наук, доцент.
8. Неборак Катерина Олександрівна, старший викладач кафедри освітніх наук.

На засіданні присутні:

1. Бабенко Артем Михайлович, здобувач.
2. Кулікова Світлана Вікторівна, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри мистецтв Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка.
3. Андросова Наталя Миколаївна, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри дошкільної та початкової освіти Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка.

З присутніх науково-педагогічних працівників кафедри освітніх наук 4 доктори наук та 3 кандидати наук – фахівці за профілем представленої дисертації.

Голова засідання – Філоненко Оксана Володимирівна, завідувач кафедри освітніх наук, доктор педагогічних наук, професор.

СЛУХАЛИ: Доповідь Бабенка Артема Михайловича на тему: «Підготовка майбутнього вчителя до організації культурно-дозвілєвої діяльності учнів основної школи», представленої на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки.

Науковий керівник: Савченко Наталія Сергіївна, доктор педагогічних наук, професор кафедри освітніх наук Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка.

Тему дисертаційної роботи затверджено рішенням вченої ради Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка (протокол № 4 від 26 вересня 2022 р.).

Доповідач обґрунтував актуальність обраної теми, зазначив, що сучасне суспільство характеризується швидкими змінами в соціокультурному середовищі, зростанням ролі освіти у формуванні гармонійної особистості та необхідністю створення умов для всебічного розвитку учнів. Культурно-дозвілєва діяльність учнів основної школи відіграє важливу роль у їх соціалізації, розвитку творчих здібностей, формуванні ціннісних орієнтацій та активної життєвої позиції. Відповідно до Національної доктрини розвитку освіти в Україні, одним із пріоритетів є забезпечення умов для духовного, фізичного та інтелектуального розвитку молоді, зокрема через організацію змістовного дозвілля.

У позанавчальний час учні основної школи мають можливість реалізувати свої інтереси, розкрити творчий потенціал і сформувати навички взаємодії в колективі. Однак ефективність такої діяльності значною мірою залежить від професійної підготовки вчителя, який виступає організатором і фасилітатором культурно-дозвілєвих заходів. Система вищої педагогічної освіти покликана сформувати у майбутніх учителів готовність до організації такої діяльності, що передбачає не лише знання педагогічних технологій, а й розвиток комунікативних, організаторських і творчих компетентностей.

Аналіз системи підготовки майбутніх учителів засвідчує наявність низки суперечностей, зокрема:

а) між зростаючими вимогами до професійної компетентності вчителя та недостатнім рівнем його готовності до організації культурно-дозвілєвої діяльності учнів основної школи;

б) між традиційними формами позакласної роботи та сучасними інтересами учнів, які потребують інноваційних підходів до організації дозвілля;

в) між теоретичною підготовкою студентів педагогічних вишів і недостатньою практичною спрямованістю навчального процесу на формування відповідних умінь і навичок;

г) між потребою в інтеграції інтерактивних і творчих методів у підготовку вчителя та обмеженим методичним забезпеченням цього процесу.

Мета дослідження – розробити, теоретично обґрунтувати та експериментально перевірити ефективність моделі та педагогічних умов підготовки майбутнього вчителя до організації культурно-дозвілєвої діяльності учнів основної школи.

Завдання дослідження:

1. Схарактеризувати понятійно-категоріальний апарат дослідження.
2. Визначити структуру готовності майбутнього вчителя до організації культурно-дозвілєвої діяльності та діагностувати її рівні, критерії, показники й рівні її сформованості.
3. Теоретично обґрунтувати педагогічні умови підготовки майбутнього вчителя до організації культурно-дозвілєвої діяльності учнів основної школи.
4. Розробити та схарактеризувати модель формування готовності майбутнього вчителя до організації культурно-дозвілєвої діяльності учнів основної школи.
5. Експериментально перевірити ефективність моделі та педагогічних умов підготовки майбутнього вчителя до організації культурно-дозвілєвої діяльності учнів основної школи.

Об'єкт дослідження – професійна підготовка майбутніх учителів у системі вищої педагогічної освіти.

Предмет дослідження – педагогічні умови та модель формування готовності майбутнього вчителя до організації культурно-дозвілєвої діяльності учнів основної школи.

Узагальнимо основні результати дослідження відповідно до логіки поставлених завдань.

Системний аналіз психолого-педагогічної літератури дозволив уточнити сутність і зміст основних понять та наукових категорій дослідження. Готовність майбутнього вчителя до організації культурно-дозвілєвої діяльності учнів основної школи визначено як інтегративне особистісно-професійне утворення, що відображає здатність і внутрішню спрямованість педагога до цілеспрямованого проектування, організації та педагогічного супроводу культурно-дозвілєвої діяльності підлітків; ґрунтується на системі відповідних знань, практичних умінь і навичок, ціннісних установок, творчих компетентностей і рефлексивних здатностей; виявляється у спроможності створювати розвивальне соціокультурне середовище, адекватне психологічним потребам учнів 5–9 класів. Встановлено, що у науковому дискурсі наукова категорія «готовність» охоплює два розуміння цього значення: готовність як відносно стійку інтегративну якість особистості та готовність як ситуативний функціональний стан. У контексті дисертаційного дослідження обґрунтовано доцільність звернення до першого значення – готовність як результату цілеспрямованої фахової підготовки у закладі вищої педагогічної освіти. Розмежовано і охарактеризовано поняття «готовність», «компетентність», «підготовленість» і «спроможність», за рахунок чого забезпечено термінологічну визначеність подальшого дослідження. Культурно-дозвілєва діяльність учнів основної школи розглядається в роботі як специфічний педагогічний феномен – простір добровільної, ціннісно насиченої, творчо-комунікативної активності підлітків, що потребує від педагога особливого типу організаторської компетентності, відмінної від власне навчально-дидактичної.

Розроблено п'ятикомпонентну структуру готовності майбутнього вчителя до організації культурно-дозвілєвої діяльності учнів основної школи. Мотиваційно-ціннісний компонент утворює смисловий фундамент готовності: містить стійкий інтерес до культурно-дозвілєвої сфери, гуманістичну педагогічну позицію, ціннісне ставлення до дозвілля підлітків як ресурсу особистісного зростання та внутрішню мотивацію до організаторської діяльності; виконує системотворчу роль рушійної сили усієї структури. Когнітивно-культурологічний компонент акумулює систему теоретичних, психолого-педагогічних, методичних і культурологічних знань, необхідних для осмисленого проектування дозвілєвих заходів з урахуванням вікової специфіки учнів і сучасних тенденцій молодіжної культури. Організаційно-проектувальний компонент є операційним ядром готовності і відображає практичну спроможність діагностувати інтереси підлітків, розробляти сценарії і програми заходів, координувати колективну діяльність та залучати різноманітні ресурси. Творчо-комунікативний компонент охоплює креативність, імпровізаційну гнучкість, емоційний інтелект, лідерські якості та анімаційну педагогічну позицію – здатність педагога бути натхненником і фасилітатором творчості учнів, а не директивним організатором. Рефлексивно-аналітичний компонент забезпечує зворотний зв'язок у системі готовності, оскільки охоплює здатність до самостереження, критичного аналізу результатів власної діяльності та трансформації набутого досвіду у вдосконалення педагогічної практики. Саме рефлексивно-аналітичний компонент перетворює структуру готовності на динамічну відкриту систему неперервного саморозвитку педагога, виконуючи функцію інтегратора всіх інших структурних компонентів.

Обґрунтовано критеріально-рівневий апарат діагностики готовності. Систему діагностики рівнів готовності майбутнього вчителя до організації культурно-дозвілєвої діяльності учнів основної школи утворюють п'ять груп критеріїв та показників – мотиваційна спрямованість, знаннева повнота, практична спроможність, творча активність і рефлексивна здатність.

Теоретично обґрунтовано чотири взаємопов'язані педагогічні умови підготовки майбутніх учителів до організації культурно-дозвілєвої діяльності учнів основної школи, які утворюють системну цілісність із синергетичним ефектом. Перша педагогічна умова (формування ціннісно-мотиваційної спрямованості засобами аксіологічно орієнтованого змісту підготовки) реалізується через введення в навчальний процес спецкурсу «Організація культурно-дозвілєвої діяльності учнів основної школи», ціннісно насичених тематичних модулів, організацію «ціннісних діалогів», а також занурення студентів у живу тканину культурних подій. Друга педагогічна умова (забезпечення практико-орієнтованого характеру підготовки через системне залучення студентів до квазіпрофесійної та реальної організаторської діяльності) безпосередньо спрямовує виявлений «знаннево-діяльнісний розрив» на особистісний розвиток майбутнього вчителя. Реалізація даної умови передбачає два послідовних етапи: квазіпрофесійний (розробка та «відігравання» сценаріїв) та реально-практичний (самостійна організація щонайменше двох повноцінних заходів під час педагогічної практики у школі). Третя педагогічна умова (розвиток творчо-комунікативних компетентностей

засобами проектно-анімаційних технологій) передбачає виконання студентами повного циклу культурно-дозвіллевих проєктів, використання методів театральної педагогіки, тренінгів емоційного інтелекту та цифрових інструментів (Genially, Canva, Mentimeter). Четверта педагогічна умова (створення рефлексивно-розвивального середовища у процесі педагогічної практики як умови інтеграції всіх компонентів готовності) реалізується через систему структурованих рефлексивних практик: «рефлексивні кола» за моделлю Г. Гіббса, портфоліо практиканта та підсумкове рефлексивне есе.

Побудовано авторську структурно-функціональну модель формування готовності майбутнього вчителя до організації культурно-дозвіллевої діяльності учнів основної школи та реалізовано її в межах формувального педагогічного експерименту. Методологічну основу моделі становить синтез п'яти науково-теоретичних підходів: компетентнісного, діяльнісного, аксіологічного, особистісно орієнтованого та культурологічного. Модель має ієрархічну вертикальну будову і складається з шести взаємопов'язаних функціональних блоків: а) цільового; б) методологічного; в) змістово-процесуального (чотири педагогічні умови); г) структурного (п'ять компонентів готовності); д) діагностичного; е) результативного. Між структурними блоками функціонують зворотні зв'язки, які перетворюють модель на динамічну відкриту систему.

Експериментально перевірено ефективність моделі та педагогічних умов підготовки майбутнього вчителя до організації культурно-дозвіллевої діяльності учнів основної школи. Результати педагогічного експерименту підтвердили ефективність педагогічних умов у єдності зі структурно-функціональною моделлю забезпечує статистично значуще і практично вагоме підвищення рівня готовності майбутніх учителів до організації культурно-дозвіллевої діяльності учнів основної школи. Досягнутий синергетичний ефект – якісна трансформація готовності переважної більшості студентів ЕГ від репродуктивного до творчо-дослідницького рівня – є головним результатом проведеного педагогічного дослідження і свідченням теоретичної обґрунтованості та практичної продуктивності розроблених педагогічних умов.

Проведене дослідження не претендує на вичерпне розв'язання порушеної проблеми. Перспективними напрямками подальших наукових розвідок є: вивчення умов формування готовності до організації культурно-дозвіллевої діяльності учнів старшої школи; дослідження специфіки підготовки вчителів до організації дозвілля в умовах дистанційного і змішаного навчання; розробка системи безперервного підвищення кваліфікації педагогів у досліджуваній сфері; порівняльний аналіз відповідних систем підготовки вчителів у закладах вищої педагогічної освіти країн Євросоюзу.

По доповіді було задано **10** запитань, на які доповідач дав вичерпні і ґрунтовні відповіді.

Запитання задавали:

Дубінка Микола Михайлович, доцент кафедри освітніх наук, доктор педагогічних наук, доцент. Шановний Артеме Михайловича, що Ви вкладаєте в поняття «готовність майбутнього вчителя до організації культурно-дозвіллевої діяльності учнів основної школи»?

Бабенко А. М.: Дякую за запитання. Під готовністю майбутнього вчителя до організації культурно-дозвіллевої діяльності учнів основної школи я

розумію інтегративне особистісно-професійне утворення, що характеризує здатність педагога до проектування, організації та педагогічного супроводу культурно-дозвілєвої діяльності учнів і ґрунтується на системі знань, практичних умінь, ціннісних орієнтацій, творчих компетентностей та рефлексивних здібностей.

Дубінка Микола Михайлович, доцент кафедри освітніх наук, доктор педагогічних наук, доцент. Шановний Артеме Михайловича, які наукові підходи стали методологічною основою Вашого дослідження?

Бабенко А. М.: Дякую за запитання. Методологічну основу становили компетентнісний, діяльнісний, гуманістичний та особистісно орієнтований підходи. Також важливими були аксіологічний і практико-орієнтований підходи, які дозволили розглядати підготовку майбутнього вчителя як процес формування професійної готовності до творчої організації дозвілля учнів.

Філоненко Оксана Володимирівна, завідувач кафедри освітніх наук, доктор педагогічних наук, професор. Шановний Артеме Михайловича, які компоненти включає запропонована Вами структура готовності майбутнього вчителя? Чому саме ці компоненти Ви вважаєте визначальними?

Бабенко А. М.: Дякую за запитання. Структура готовності включає п'ять взаємопов'язаних компонентів: мотиваційно-ціннісний, когнітивно-культурологічний, організаційно-проектувальний, творчо-комунікативний та рефлексивно-аналітичний. Саме ці компоненти забезпечують цілісність професійної готовності майбутнього вчителя. Мотиваційно-ціннісний компонент визначає професійну спрямованість, когнітивний – систему знань, організаційний – практичну здатність до планування діяльності, творчо-комунікативний – взаємодію та креативність, а рефлексивний – здатність до самоаналізу й професійного самовдосконалення.

Філоненко Оксана Володимирівна, завідувач кафедри освітніх наук, доктор педагогічних наук, професор. Шановний Артеме Михайловича, які педагогічні умови Ви визначили найбільш ефективними?

Бабенко А. М.: Дякую за запитання. Було визначено чотири рівнозначні педагогічні умови: формування ціннісно-мотиваційної спрямованості студентів; забезпечення практико-орієнтованого характеру підготовки; розвиток творчо-комунікативних компетентностей засобами проектно-анімаційних технологій; створення рефлексивно-розвивального середовища під час педагогічної практики.

Ляшенко Ростислав Олександрович, доцент кафедри освітніх наук, кандидат педагогічних наук, доцент. Шановний Артеме Михайловича, які методи дослідження були використані у Вашій роботі?

Бабенко А. М.: Дякую за запитання. У дослідженні використано теоретичні методи – аналіз, синтез, узагальнення, моделювання; емпіричні – анкетування, спостереження, інтерв'ювання, педагогічний експеримент; а також методи математичної статистики для перевірки достовірності результатів.

Ляшенко Ростислав Олександрович, доцент кафедри освітніх наук, кандидат педагогічних наук, доцент. Шановний Артеме Михайловича, у чому полягає перспективність Вашого дослідження?

Левченко Д. О.: Дякую за запитання. Перспективність дослідження полягає в можливості подальшого розроблення цифрових технологій організації культурно-дозвілєвої діяльності, удосконалення підготовки вчителів у системі післядипломної освіти та розширення міжкультурного компонента дозвілєвої діяльності.

Черненко Олександр Володимирович, доцент кафедри освітніх наук, кандидат педагогічних наук, доцент. Шановний Артеме Михайловича, які результати експерименту Ви вважаєте найбільш показовими?

Бабенко А. М.: Дякую за запитання. Найбільш показовим є суттєве зростання кількості студентів творчо-дослідницького рівня в експериментальній групі – з 11,1 % до 42,4 %, а також зменшення кількості студентів репродуктивного рівня з 50,4 % до 13,0 %. Це підтверджує ефективність запропонованих педагогічних умов.

Черненко Олександр Володимирович, доцент кафедри освітніх наук, кандидат педагогічних наук, доцент. Шановний Артеме Михайловича, які труднощі виникали під час проведення експериментального дослідження?

Бабенко А. М.: Дякую за запитання. Основними труднощами були неоднорідний рівень підготовленості студентів, різний рівень мотивації до виховної діяльності, а також необхідність адаптації форм культурно-дозвілєвої діяльності до умов змішаного та дистанційного навчання.

Бабенко Тетяна Василівна, доцент кафедри освітніх наук, кандидат педагогічних наук, доцент. Шановний Артеме Михайловича, які форми культурно-дозвілєвої діяльності Ви вважаєте найбільш ефективними для підлітків?

Бабенко А. М.: Дякую за запитання. Найбільш ефективними є інтерактивні форми діяльності: квести, творчі проєкти, театралізовані заходи, волонтерські акції, тематичні фестивалі, майстер-класи, туристичні та патріотичні заходи, оскільки вони забезпечують активну участь учнів і розвиток їхньої суб'єктності.

Бабенко Тетяна Василівна, доцент кафедри освітніх наук, кандидат педагогічних наук, доцент. Шановний Артеме Михайловича, які рекомендації Ви могли б надати закладам вищої педагогічної освіти?

Бабенко А. М.: Дякую за запитання. Доцільно посилити практико-орієнтований характер професійної підготовки майбутніх учителів, упроваджувати спецкурси з організації культурно-дозвілєвої діяльності, активніше використовувати інтерактивні та творчі технології навчання, а також створювати умови для розвитку професійної рефлексії студентів.

Виступи присутніх. З характеристикою наукової зрілості здобувача виступила науковий керівник **Савченко Н. С.,** доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри освітніх наук ЦДУ ім. В. Винниченка, яка відзначила, що у процесі підготовки за освітньо-науковою програмою зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки Бабенко Артем Михайлович повністю виконав індивідуальний навчальний план, сформував належний рівень науково-дослідницької компетентності, оволодів сучасними методами педагогічного дослідження, продемонстрував здатність до самостійного наукового пошуку, аналітичного мислення та розв'язання актуальних проблем професійної педагогічної освіти.

Актуальність дисертаційного дослідження зумовлена сучасними трансформаціями українського соціокультурного та освітнього простору, що висувають нові вимоги до професійної підготовки майбутнього вчителя як організатора виховної та культурно-дозвілєвої діяльності учнів. В умовах реформування загальної середньої освіти, реалізації концепції Нової української школи та посилення уваги до формування гармонійно розвиненої особистості особливого значення набуває проблема підготовки педагога, здатного організувати змістовне дозвілля учнів, сприяти їхній соціалізації, творчому розвитку та формуванню ціннісних орієнтацій. Саме тому дослідження підготовки майбутнього вчителя до організації культурно-дозвілєвої діяльності учнів основної школи є своєчасним, суспільно значущим і педагогічно доцільним.

Дисертацію виконано відповідно до науково-дослідної теми кафедри освітніх наук Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка «Соціально-професійне становлення особистості».

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що автором:

- уперше цілісно досліджено проблему підготовки майбутнього вчителя до організації культурно-дозвілєвої діяльності учнів основної школи як важливу складову професійної підготовки педагога в умовах сучасної вищої освіти;

- уточнено сутність поняття «готовність майбутнього вчителя до організації культурно-дозвілєвої діяльності учнів основної школи» як інтегративного особистісно-професійного утворення;

- розроблено авторську п'ятикомпонентну структуру готовності, що охоплює мотиваційно-ціннісний, когнітивно-культурологічний, організаційно-проектувальний, творчо-комунікативний та рефлексивно-аналітичний компоненти;

- обґрунтовано критерії, показники та рівні сформованості готовності майбутніх учителів до організації культурно-дозвілєвої діяльності учнів основної школи;

- теоретично обґрунтовано та експериментально перевірено педагогічні умови ефективної підготовки майбутнього вчителя до організації культурно-дозвілєвої діяльності учнів основної школи;

- розроблено й апробовано структурно-функціональну модель формування готовності майбутнього вчителя до зазначеного виду професійної діяльності.

Практичне значення результатів дослідження полягає у створенні програми спеціального курсу «Організація культурно-дозвілєвої діяльності учнів основної школи», методичних рекомендацій для викладачів і вчителів, а також у можливості використання результатів дослідження в системі професійної підготовки майбутніх педагогів, під час педагогічної практики, підвищення кваліфікації педагогічних працівників та оновлення змісту освітніх компонентів педагогічних спеціальностей.

Слід відзначити високий рівень теоретичної підготовки здобувача, його вміння працювати з широким колом наукових джерел, здійснювати порівняльний аналіз наукових підходів та узагальнювати результати сучасних педагогічних досліджень. У роботі переконливо обґрунтовано значення

культурно-дозвіллевої діяльності як важливого чинника соціалізації, творчого розвитку та формування активної життєвої позиції учнів основної школи.

Дисертант ґрунтовно проаналізував стан професійної підготовки майбутніх учителів до організації культурно-дозвіллевої діяльності, виявив суперечності між сучасними суспільними вимогами та недостатньою практико-орієнтованістю існуючої системи педагогічної освіти, що дало змогу аргументовано визначити педагогічні умови та напрями вдосконалення професійної підготовки майбутніх педагогів.

Важливим здобутком дослідження є побудова структурно-функціональної моделі формування готовності майбутнього вчителя до організації культурно-дозвіллевої діяльності учнів основної школи та проведення педагогічного експерименту, результати якого підтвердили ефективність запропонованих педагогічних умов.

У процесі роботи над дисертацією Бабенко Артем Михайлович проявив себе як відповідальний, наполегливий, цілеспрямований дослідник, здатний до самостійної наукової діяльності, критичного осмислення наукових фактів, систематичної роботи над удосконаленням тексту дослідження та впровадження результатів у практику підготовки майбутніх учителів.

Дисертація Бабенка Артема Михайловича «Підготовка майбутнього вчителя до організації культурно-дозвіллевої діяльності учнів основної школи» є завершеним самостійним науковим дослідженням, відповідає вимогам, передбаченим для дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії, а її автор заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки.

З оцінкою дисертації Бабенка Артема Михайловича виступили рецензенти:

– **Кулікова С. В.**, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри мистецтв ЦДУ ім. В. Винниченка, яка відзначила, що глобальні соціокультурні трансформації та інтенсивні процеси системної інтеграції, що охоплюють сучасний освітній простір, детермінують нагальну потребу у розв'язанні комплексу актуальних завдань, які впливають з об'єктивного соціального запиту на формування фахівців нового типу. Сучасне суспільство потребує вчителя, який володіє не лише фундаментальними знаннями з фахових дисциплін, а й демонструє високий рівень культури, креативне мислення та здатність виступати ефективним модератором дозвіллевого простору особистості. Зазначені кваліфікаційні імперативи набувають особливої рельєфності в контексті організації культурно-дозвіллевої діяльності підлітків, оскільки саме ця сфера виступає потужним чинником соціалізації, самореалізації та гармонійного розвитку дитини у вільний від навчання час.

Ефективність такої діяльності безпосередньо залежить від рівня професійної підготовленості педагога, який має діяти як фасилітатор культурно-дозвіллевих процесів, що потребує специфічної системи релевантних професійних компетенцій. Саме готовність до організації змістовного дозвілля виступає когнітивно-ціннісним фундаментом для реалізації творчого потенціалу учнів основної школи та формування їхньої активної життєвої позиції. У цьому контексті першочерговим стратегічним завданням вищої педагогічної освіти постає розробка та імплементація науково

обґрунтованої системи цілеспрямованої підготовки майбутнього вчителя до організації культурно-дозвіллевої діяльності учнів 5–9 класів. Це завдання передбачає не лише теоретичне осмислення феномену дозвілля, а й системне впровадження інноваційних технологій, дидактичних форм та методів навчання для розвитку комунікативної, організаторської та рефлексивної культури майбутніх фахівців.

Необхідність формування відповідної фахової готовності, конгруентної викликам соціокультурної динаміки, позиціонується як один із пріоритетів сучасної освітньої парадигми. Цей імператив знаходить чітке нормативне закріплення у провідних державних документах, зокрема у Законах України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», Національній доктрині розвитку освіти та Концепції «Нова українська школа». Усі зазначені акти підтверджують стратегічний вектор на гуманізацію освітнього процесу та створення умов для всебічного розвитку молоді через організацію змістовного позанавчального часу на засадах інноваційності та компетентнісного підходу.

На сучасному етапі розвитку педагогічної науки виникає об'єктивна необхідність у проведенні ґрунтовних наукових досліджень, спрямованих на ідентифікацію, теоретичне обґрунтування та експериментальну апробацію комплексу організаційно-педагогічних умов, які б забезпечували результативність процесу підготовки вчителя до роботи у дозвіллевій сфері. Вирішення цього питання є пріоритетом, що визначатиме якість та відповідність вітчизняної педагогічної освіти світовим стандартам у довгостроковій перспективі. Враховуючи зазначене, дисертаційне дослідження Бабенка Артема Михайловича на тему «Підготовка майбутнього вчителя до організації культурно-дозвіллевої діяльності учнів основної школи» є актуальним та своєчасним.

У дисертації чітко визначено об'єкт, предмет, завдання дослідження. Дисертант чітко сформулював мету дисертаційної роботи, що полягає у розробці, теоретичному обґрунтуванні та експериментальній перевірці ефективності моделі та педагогічних умов підготовки майбутнього вчителя до організації культурно-дозвіллевої діяльності учнів основної школи

Заслуговує на увагу наукова новизна та теоретичне значення дослідження, яке полягає в тому, що дисертантом вперше:

- цілісно досліджено й розв'язано проблему підготовки майбутнього вчителя до організації культурно-дозвіллевої діяльності учнів основної школи як психолого-педагогічну проблему в системі вищої педагогічної освіти;
- розроблено структуру готовності майбутнього вчителя до організації культурно-дозвіллевої діяльності учнів основної школи та визначено критерії, показники й рівні її сформованості.
- теоретично обґрунтовано та експериментально перевірено педагогічні умови ефективної підготовки майбутнього вчителя до організації культурно-дозвіллевої діяльності учнів основної школи;
- розроблено й апробовано модель формування готовності майбутнього вчителя до організації культурно-дозвіллевої діяльності учнів основної школи;
- уточнено сутність понять «готовність», «компетентність», «підготовленість» і «спроможність», «готовність майбутнього вчителя до

організації культурно-дозвіллевої діяльності учнів основної школи», «культурно-дозвіллева діяльність учнів основної школи»

– удосконалено форми, методи, засоби та технології професійної підготовки майбутнього вчителя до організації культурно-дозвіллевої діяльності учнів основної школи в умовах сучасної вищої педагогічної освіти.

Матеріали дисертації можуть застосовувати для розширення та оновлення змісту навчальних дисциплін: «Педагогіка», «Методика виховної роботи», «Педагогічна практика», «Організація культурно-дозвіллевої діяльності», «Теорія і методика позакласної виховної роботи», «Соціальна педагогіка», «Інтерактивні технології навчання» та ін.

Отримані результати можуть бути використані під час організації педагогічної практики студентів, підготовки методичних матеріалів, тренінгових занять, а також у процесі підвищення кваліфікації педагогічних працівників і викладачів закладів вищої освіти. Крім того, зазначені напрацювання можуть бути інтегровані в систему післядипломної педагогічної освіти з метою формування готовності вчителів до організації культурно-дозвіллевої діяльності учнів основної школи.

Дисертаційне дослідження виконано до науково-дослідної теми кафедри педагогіки та менеджменту освіти Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка (нині кафедра освітніх наук Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка) «Соціально-професійне становлення особистості» (реєстраційний № 0116U003481).

Тему дисертації затверджено на засіданні вченої ради Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка (протокол № 4 від 26 вересня 2022 року).

Вивчення рукопису дисертації, опублікованих статей і тез доповідей Бабенка Артема Михайловича переконливо засвідчує, що авторський підхід до розкриття вибраної науково-педагогічної теми можна характеризувати як фундаментальний і багатоаспектний.

Аналіз наукових праць з педагогіки вищої школи, загальної педагогіки, соціології культури та дозвіллезнавства, а також ґрунтовний розгляд дисертаційних досліджень з проблем професійної підготовки педагогічних кадрів дало змогу дисертанту узагальнити й уточнити поняття «Готовність майбутнього вчителя до організації культурно-дозвіллевої діяльності учнів основної школи», яке Артем Михайлович розуміє як інтегративне особистісно-професійне утворення, що відображає здатність і внутрішню спрямованість педагога до цілеспрямованого проєктування, організації та педагогічного супроводу культурно-дозвіллевої діяльності підлітків; ґрунтується на системі відповідних знань, практичних умінь і навичок, ціннісних установок, творчих компетентностей і рефлексивних здатностей; виявляється у спроможності створювати розвивальне соціокультурне середовище, адекватне психологічним потребам учнів 5–9 класів.

Зазначимо, що для досягнення мети та розв'язання поставлених завдань дисертантом використано комплекс взаємодоповнювальних методів дослідження, а саме:

– теоретичні (аналіз наукової літератури, синтез, узагальнення та моделювання педагогічних ситуацій – для визначення суті, ролі та значення культурно-дозвіллевої діяльності учнів основної школи, обґрунтування структури готовності майбутнього вчителя, розробки педагогічних умов і методики);

– емпіричні (анкетування, інтерв'ювання, спостереження, педагогічний експеримент (констатувальний і формувальний) – з метою діагностики рівнів готовності студентів до організації культурно-дозвіллевої діяльності, аналізу педагогічної практики та перевірки ефективності запропонованих педагогічних умов і методики);

– методи математичної статистики (кількісний і якісний аналіз даних) – для встановлення статистичної значущості та достовірності отриманих результатів.

Структура рецензованої праці відповідає меті і завданням дослідження, що зумовлює її логічну обґрунтованість і завершеність. Зміст дисертації в цілому характеризується достатнім теоретичним і науково-методологічним рівнем вирішення поставлених завдань.

Зміст розділів і підрозділів відповідає назві структурних компонентів роботи та переконує у тому, що автор досяг сформульованої мети дослідження й виконав зазначені у вступі завдання. Загалом зміст дисертації, публікацій дисертанта дають підстави стверджувати, що подане до захисту дослідження є фундаментальним і завершеним, його результати містять беззаперечну наукову новизну, мають теоретичне і практичне значення, пройшли необхідну апробацію у ході обговорень на міжнародних, всеукраїнських науково-практичних конференціях в Україні та за кордоном.

Необхідно наголосити, що основні положення і висновки роботи знайшли належну апробацію у наукових працях. Основні результати дисертації висвітлено у 4 публікаціях автора, з них 4 – одноосібних у наукових фахових виданнях України.

Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків до них, загальних висновків, списку використаних джерел (236 найменування), додатків. Загальний обсяг дисертації становить 244 с., основний текст – 186 с.

Дисертація є самостійною науковою працею, в якій дотримані принципи академічної доброчесності. Використані в дисертації ідеї інших авторів мають відповідні посилання і використані для підкріплення результатів здобувача.

Позитивно оцінюючи наукове та практичне значення представленого дисертаційного дослідження, висловимо деякі зауваження та побажання

1. У представленій структурно-функціональній моделі доцільно було б більш рельєфно відобразити специфіку цифровізації сучасного дозвілля підлітків. Зокрема, наукову цінність роботи посилила б деталізація конкретних цифрових інструментів, які дисертант вважає найбільш ефективними для реалізації творчо-комунікативного компонента готовності майбутнього вчителя у межах запропонованої методики.

2. Потребує додаткового уточнення роль рефлексивно-аналітичного компонента як інтегрального чинника всієї структури готовності. Вважаємо за доцільне розширити пояснення щодо конкретних методик, які застосовуються у процесі педагогічної практики для забезпечення якісного переходу студента з

репродуктивного на творчо-дослідницький рівень, що дозволить глибше осягнути механізми трансформації професійної свідомості майбутнього педагога.

Проте висловлені зауваження і побажання не знижують загальної позитивної оцінки проведеного дослідження.

Вважаю, що дисертаційна робота Бабенка Артема Михайловича на тему «Підготовка майбутнього вчителя до організації культурно-дозвілєвої діяльності учнів основної школи» є завершеним, цілісним і самостійним дослідженням, яке містить нові науково обґрунтовані результати, одержані здобувачем особисто, які мають практичну та теоретичну цінність, відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 19 травня 2023 р. № 502), а її автор заслуговує на присудження йому наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 011 – Освітні, педагогічні науки.

– **Андросова Н. М.**, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри дошкільної та початкової освіти ЦДУ ім. В. Винниченка, яка зазначила, що актуальність теми зумовлена необхідністю посилення виховного та соціалізаційного потенціалу сучасного освітнього закладу, особливо в роботі з підлітками, для яких змістовне дозвілля є важливим чинником особистісного розвитку, комунікації та самореалізації. У цьому контексті дослідження є своєчасним і практично значущим для української педагогічної освіти, оскільки спрямоване на підготовку майбутніх учителів до організації культурно-дозвілєвої діяльності здобувачів базової середньої освіти в умовах компетентнісної парадигми. Тема роботи відповідає сучасним тенденціям розвитку вищої педагогічної освіти та запиту шкільної практики.

Одержані результати повністю узгоджуються з метою та завданнями дослідження, оскільки в роботі теоретично обґрунтовано, змодельовано й експериментально перевірено ефективність педагогічних умов підготовки майбутніх учителів до організації культурно-дозвілєвої діяльності учнів 5–9 класів. Дисертація вирізняється цілісністю логіки дослідження. Це свідчить про належний ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій. Наукова новизна полягає в уточненні сутності готовності майбутніх учителів до організації культурно-дозвілєвої діяльності підлітків як інтегративного особистісно-професійного утворення; у розробленні п'ятикомпонентної структури цієї готовності; у визначенні критеріїв, показників і рівнів її сформованості; у теоретичному обґрунтуванні та експериментальній перевірці чотирьох педагогічних умов; у створенні структурно-функціональної моделі формування готовності. Особливої уваги заслуговує практико-орієнтований характер моделі, що робить її придатною для використання в підготовці здобувачів педагогічної освіти. У міжнародному науковому дискурсі проблематика дослідження співзвучна працям J. L. Epstein, R. W. Larson, J. S. Eccles, J. L. Mahoney, K. R. Wentzel, R. P. Weissberg, у яких організовані позакласні та позашкільні активності розглядаються як важливий

ресурс особистісного розвитку школярів, їхньої соціальної залученості та емоційного благополуччя.

Практичне значення дослідження полягає у створенні спецкурсу «Організація культурно-дозвілєвої діяльності учнів базової школи» та методичних рекомендацій для викладачів закладів вищої педагогічної освіти й учителів. Результати дослідження можуть бути інтегровані в курси педагогіки, методики виховної роботи, педагогічної практики, теорії та методики позакласної виховної роботи, соціальної педагогіки та інтерактивних технологій навчання. Це підвищує прикладну цінність дисертації та робить її придатною для широкого впровадження в систему підготовки й підвищення кваліфікації педагогічних кадрів. Результати дисертації висвітлено в наукових публікаціях здобувача, серед яких 4 фахові статті та 6 матеріалів конференцій, у тому числі міжнародного рівня, та свідчить про належну апробацію основних положень дисертації.

Разом із тим, у роботі є окремі положення, що потребують додаткового уточнення, хоча не знижують загальної позитивної оцінки дисертації, а радше окреслюють напрями її подальшого наукового поглиблення:

1. Потребує уточнення термінологічне узгодження окремих понять, зокрема «культурно-дозвілєва діяльність», «позакласна діяльність» і «позашкільна діяльність», а також уніфікація вживання термінів «учні базової школи», «учні основної школи», «підлітки», «здобувачі освіти» та термінів «навчально-виховний процес» і «освітній процес» відповідно до актуальних нормативних документів України.

2. Бажано було б ширше зіставити авторську модель із сучасним міжнародним досвідом підготовки вчителя до організації позакласної та дозвілєвої діяльності підлітків.

3. Доцільно також детальніше обґрунтувати довготривалу стійкість сформованої готовності після завершення формувального етапу експерименту.

4. Дисертант переконливо доводить ефективність запропонованих умов, але аналіз можливих зовнішніх чинників впливу на результати експерименту потребують деталізації. Зокрема, було б корисно глибше показати, як саме на рівень готовності впливали особистісні якості студентів, їхній досвід практики, мотивація до професії та особливості освітнього середовища.

5. У тексті на с. 42 наголошується, що науковці визнають психологічну готовність як найважливішу передумову готовності педагога, але не зазначено авторів цих тверджень. Текст містить одруки й потребує технічної правки.

У дисертації не виявлено ознак порушення академічної доброчесності. Водночас питання можливого використання інструментів штучного інтелекту не виокремлено в тексті як окремо задеклароване, тому за потреби це варто уточнити в супровідних документах здобувача. Загалом дисертаційна робота Бабенка А. М. є завершеним, самостійним, актуальним і науково обґрунтованим дослідженням, що має істотне теоретичне й практичне значення для розвитку педагогічної науки та підготовки майбутніх учителів. Робота відповідає встановленим вимогам чинного Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради

закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, а її автор Бабенко Артем Михайлович заслуговує на присудження відповідного наукового ступеня з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки.

З оцінкою дисертації також **виступили:**

Доцент кафедри освітніх наук, доктор педагогічних наук, доцент Дубінка М. М. наголосив на актуальності та значущості порушеної проблеми, на недостатній розробці й науковому обґрунтуванні цієї проблеми в теорії і практиці.

Дисертація відзначається логікою побудови наукового апарату: чітко сформульована мета, завдання дослідження, об'єкт, предмет, наукова новизна роботи.

У роботі розроблено, теоретично обґрунтовано та експериментально перевірено ефективність моделі та педагогічних умов підготовки майбутнього вчителя до організації культурно-дозвіллевої діяльності учнів основної школи.

Заслуговують схвалення визначенні педагогічні умови підготовки майбутнього вчителя до організації культурно-дозвіллевої діяльності учнів основної школи: формування ціннісно-мотиваційної спрямованості засобами аксіологічно орієнтованого змісту підготовки; забезпечення практико-орієнтованого характеру підготовки через квазіпрофесійну та реальну організаторську діяльність; розвиток творчо-комунікативних компетентностей засобами проєктно-анімаційних технологій; створення рефлексивно-розвивального середовища у процесі педагогічної практики.

Доцільно відзначити розроблену авторську структурно-функціональну модель формування готовності майбутнього вчителя до організації культурно-дозвіллевої діяльності учнів основної школи, яка складається з шести взаємопов'язаних блоків: цільового, методологічного, змістово-процесуального, структурного, діагностичного та результативного.

Апробація результатів дослідження на науково-практичних конференціях переконує, що матеріали дослідження мають теоретичну значущість та практичну цінність.

Дисертація Бабенка Артема Михайловича «Підготовка майбутнього вчителя до організації культурно-дозвіллевої діяльності учнів основної школи» може бути рекомендована до захисту у разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки.

Завідувач кафедри освітніх наук, доктор педагогічних наук, професор Філоненко О. В. зазначила, що Бабенко А. О. комплексно й всебічно висвітлив наукову проблему, яка до цього часу не була предметом спеціального вивчення. Дослідження педагогічних умов професійної підготовки майбутнього вчителя зумовлене динамічними змінами в українському соціокультурному середовищі, які висувають підвищені вимоги до якості навчання та всебічного розвитку учнів основної школи. Організація культурно-дозвіллевої діяльності у позанавчальний час набуває особливого значення для соціалізації учнів, розвитку їхніх творчих здібностей і талантів, формування ціннісних орієнтацій, етики, культури, соціально-комунікативних навичок та активної життєвої позиції. Результативність культурно-дозвіллевої діяльності безпосередньо залежить від рівня професійної готовності педагога, який виступає вихователем

і організатором таких заходів. Виявлені суперечності між зростаючими суспільними очікуваннями (з боку учнів, батьків, студентів, роботодавців) щодо професійної компетентності вчителя та недостатньою практико-орієнтованістю існуючої системи підготовки підкреслюють, що саме педагогічні умови стають визначальним чинником подолання розриву між теоретичними засадами вищої освіти та реальними потребами сучасної школи. Тому дисертаційне дослідження Бабенка А. О. є актуальним і своєчасним є актуальним і своєчасним.

Робота характеризується логічно виваженою структурою, що охоплює окреслене коло дослідницьких завдань і відображає досягнення поставленої мети.

Робота відзначається творчим пошуком, аргументованістю положень, доказовістю, новими підходами в оцінці подій і феноменів.

Заслуговує схвалення запропоновані методичні рекомендації для викладчів ЗВО щодо впровадження педагогічних умов професійної підготовки майбутнього вчителя до організації культурно-дозвіллевої діяльності учнів основної школи, зокрема наступні: а) здійснення попередньої діагностики готовності студентів та оцінювання ресурсів ЗВО, а також забезпечення передумов на інституційному, кадровому та діагностичному рівнях; б) чітке дотримання покрокової логіки реалізації чотирьох педагогічних умов (аксіологічний підхід з ціннісними діалогами та культурним зануренням; анімаційні проєкти з творчими тренінгами театральної педагогіки та цифровими інструментами під час і після спецкурсу; педагогічна практика з обов'язковими реальними заходами в школі та рефлексивним самоаналізом); в) за обмежених ресурсів – застосування мінімального варіанту з інтеграцією в наявні дисципліни, лабораторією дозвілля в університеті, цифровим рефлексивним щоденником та відеоматеріалами; г) обов'язковий моніторинг ефективності за змінами мислення, гнучкістю діяльності та зовнішніми оцінками.

Дисертаційна робота Бабенка А. О. слід вважати завершеною, самостійно виконаним дослідженням і таким, що може бути рекомендованим до захисту у разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки.

Доцент кафедри освітніх наук, кандидат педагогічних наук, доцент Бабенко Т. В. вказала, що сучасна школа покликана не лише забезпечувати засвоєння знань, а й створювати умови для змістовного дозвілля учнів, їх духовного, морального та естетичного розвитку. Саме культурно-дозвіллева діяльність сприяє формуванню комунікативних навичок, розвитку творчих здібностей, вихованню національної свідомості, культури поведінки та організації вільного часу школярів. Особливо важливим це є для учнів основної школи, які перебувають у періоді активного становлення особистості та потребують педагогічної підтримки в процесі соціалізації.

У сучасних умовах цифровізації суспільства, поширення віртуального спілкування та зниження рівня живої комунікації серед підлітків проблема організації змістовного культурного дозвілля набуває особливої гостроти. Нераціональне використання вільного часу часто призводить до зниження мотивації до навчання, соціальної пасивності, емоційного виснаження та

впливу негативних соціальних чинників. Тому важлива роль у створенні безпечного, творчого та культурно насиченого освітнього середовища належить учителю.

У дисертації чітко сформульовано понятійний апарат дослідження. Відповідно до об'єкта і предмета визначено мету, у логічному взаємозв'язку з ними висунуті завдання, які надалі підтверджені результатами дисертаційного дослідження.

Авторські положення та висновки відзначаються високим ступенем достовірності, теоретичною обґрунтованістю та практичною спрямованістю отриманих результатів. Отже, основні рекомендації виконаного дослідження доведені дисертантом до рівня можливості їх практичного застосування. У висновках викладено найбільш важливі результати дисертації та можливі напрями продовження дослідження за тематикою дисертації.

У дослідженні використання наукових текстів, ідей, розробок, наукових результатів і матеріалів інших авторів супроводжується посиланням на джерело опублікування.

Дисертаційна робота Бабенка Артема Михайловича на тему: «Підготовка майбутнього вчителя до організації культурно-дозвілєвої діяльності учнів основної школи» є оригінальним, самостійним, завершеним дослідженням, яке має наукову цінність та практичну значущість, і може бути рекомендована до захисту у разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки.

Доцент кафедри освітніх наук, кандидат педагогічних наук, доцент Ляшенко Р. О., зазначив, що у дисертації коректно визначено об'єкт і предмет дослідження, логічно узгоджено його мету і завдання, застосовано адекватні методи дослідження, що у своїй сукупності дозволило Бабенко А. М. системно дослідити визначену проблему. Дисертаційна робота характеризується єдністю змісту, який відповідає поставленій меті. Текст дисертації оформлено згідно чинних вимог до данного виду робіт.

У роботі рельєфно представлено ступінь і основні напрями наукової розробки досліджуваної проблеми. Реалізація авторського наукового пошуку відображена і в науковій новизні, яка є і беззаперечною, і очевидною.

Практичне значення одержаних результатів дослідження полягає у створенні програми спеціального курсу «Організація культурно-дозвілєвої діяльності учнів основної школи» та методичних рекомендацій для викладачів педагогічних закладів вищої освіти й учителів.

Матеріали дисертації можуть застосовувати для розширення та оновлення змісту навчальних дисциплін: «Педагогіка», «Методика виховної роботи», «Педагогічна практика», «Організація культурно-дозвілєвої діяльності», «Теорія і методика позакласної виховної роботи», «Соціальна педагогіка», «Інтерактивні технології навчання» та ін.

Отримані результати можуть бути використані під час організації педагогічної практики студентів, підготовки методичних матеріалів, тренінгових занять, а також у процесі підвищення кваліфікації педагогічних працівників і викладачів закладів вищої освіти. Крім того, зазначені напрацювання можуть бути інтегровані в систему післядипломної педагогічної освіти з метою формування готовності вчителів до організації культурно-

дозвілєвої діяльності учнів основної школи.

Дисертаційне дослідження Бабенка Артема Михайловича «Підготовка майбутнього вчителя до організації культурно-дозвілєвої діяльності учнів основної школи» цілком відповідає вимогам, що висуваються до робіт такого типу, і може бути рекомендоване до захисту у разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки.

Заслухавши і обговоривши доповідь Бабенка Артема Михайловича, а також за результатами попередньої експертизи представленої дисертації на засіданні кафедри освітніх наук прийнято висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Бабенка Артема Михайловича «Підготовка майбутнього вчителя до організації культурно-дозвілєвої діяльності учнів основної школи», поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки.

Головуюча на засіданні:

доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри освітніх наук
ЦДУ імені Володимира Винниченка

Оксана ФІЛОНЕНКО

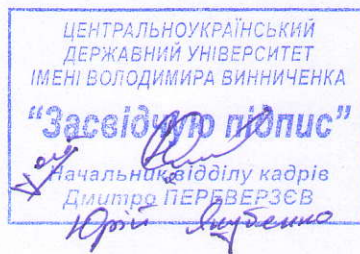
Рецензенти:

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри мистецтв
ЦДУ імені Володимира Винниченка

Світлана КУЛІКОВА

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри дошкільної та початкової освіти
ЦДУ імені Володимира Винниченка

Наталя АНДРОСОВА

ВИСНОВОК

**про наукову новизну, теоретичне та практичне значення
результатів дисертації Бабенка Артема Михайловича «Підготовка
майбутнього вчителя до організації культурно-дозвілєвої діяльності учнів
основної школи», поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії
за спеціальністю 011 – Освітні, педагогічні науки**

Актуальність дослідження. Сучасне суспільство характеризується швидкими змінами в соціокультурному середовищі, зростанням ролі освіти у формуванні гармонійної особистості та необхідністю створення умов для всебічного розвитку учнів. Культурно-дозвілєва діяльність учнів основної школи відіграє важливу роль у їх соціалізації, розвитку творчих здібностей, формуванні ціннісних орієнтацій та активної життєвої позиції. Відповідно до Національної доктрини розвитку освіти в Україні, одним із пріоритетів є забезпечення умов для духовного, фізичного та інтелектуального розвитку молоді, зокрема через організацію змістовного дозвілля.

У позанавчальний час учні основної школи мають можливість реалізувати свої інтереси, розкрити творчий потенціал і сформувати навички взаємодії в колективі. Однак ефективність такої діяльності значною мірою залежить від професійної підготовки вчителя, який виступає організатором і фасилітатором культурно-дозвілєвих заходів. Система вищої педагогічної освіти покликана сформувати у майбутніх учителів готовність до організації такої діяльності, що передбачає не лише знання педагогічних технологій, а й розвиток комунікативних, організаторських і творчих компетентностей.

Актуальність дослідження на державному рівні зумовлена положеннями Закону України «Про освіту» (2017 р.) та Закону України «Про повну загальну середню освіту» (2017 р.), у яких визначено пріоритети забезпечення духовного, фізичного та інтелектуального розвитку учнів, формування гармонійної особистості, соціалізації та активної життєвої позиції через організацію змістовного культурно-дозвілєвого дозвілля в позанавчальний час. Відповідно до Національної доктрини розвитку освіти в Україні та Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» (2016 р.) освіта орієнтується на гуманізацію освітнього процесу, розвиток творчих здібностей, комунікативних та організаторських компетентностей, а також створення умов для всебічного розвитку учнів на засадах інноваційності, компетентнісного підходу та практико-орієнтованої професійної підготовки вчителя. Усі нормативні документи активізують потребу в цілеспрямованій підготовці майбутнього вчителя до організації культурно-дозвілєвої діяльності учнів основної школи як необхідної складової їхньої професійної компетентності в умовах сучасних реформ української освіти.

Дослідження педагогічних умов професійної підготовки майбутнього вчителя зумовлене динамічними змінами в українському соціокультурному середовищі, які висувають підвищені вимоги до якості навчання та всебічного розвитку учнів основної школи. Організація культурно-дозвілєвої діяльності у позанавчальний час набуває особливого значення для соціалізації учнів, розвитку їхніх творчих здібностей і талантів, формування ціннісних орієнтацій,

етики, культури, соціально-комунікативних навичок та активної життєвої позиції. Результативність культурно-дозвіллевої діяльності безпосередньо залежить від рівня професійної готовності педагога, який виступає вихователем і організатором таких заходів. Виявлені суперечності між зростаючими суспільними очікуваннями (з боку учнів, батьків, студентів, роботодавців) щодо професійної компетентності вчителя та недостатньою практико-орієнтованістю існуючої системи підготовки підкреслюють, що саме педагогічні умови стають визначальним чинником подолання розриву між теоретичними засадами вищої освіти та реальними потребами сучасної школи. Аналіз освітніх програм підготовки майбутніх педагогів засвідчує наявність прогалів між традиційними формами навчання й необхідністю інноваційних підходів до формування організаторських та виховних компетентностей, унаслідок чого актуалізується наукове обґрунтування вибору нових педагогічних умов для підвищення якості професійної підготовки. Науково-теоретичний пошук та апробація педагогічних умов підготовки майбутнього вчителя до організації культурно-дозвіллевої діяльності учнів основної школи дають змогу не лише усунути вказані недоліки, а й суттєво підвищити ефективність вищої педагогічної освіти у змісті забезпечення культурного розвитку учасників освітнього процесу.

Аналіз системи підготовки майбутніх учителів засвідчує наявність низки суперечностей, зокрема:

а) між зростаючими вимогами до професійної компетентності вчителя та недостатнім рівнем його готовності до організації культурно-дозвіллевої діяльності учнів основної школи;

б) між традиційними формами позакласної роботи та сучасними інтересами учнів, які потребують інноваційних підходів до організації дозвілля;

в) між теоретичною підготовкою студентів педагогічних вишів і недостатньою практичною спрямованістю навчального процесу на формування відповідних умінь і навичок;

г) між потребою в інтеграції інтерактивних і творчих методів у підготовку вчителя та обмеженим методичним забезпеченням цього процесу.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження виконано до науково-дослідної теми кафедри педагогіки та менеджменту освіти Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка (нині кафедра освітніх наук Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка) «Соціально-професійне становлення особистості» (реєстраційний № 0116U003481).

Тему дисертації затверджено на засіданні вченої ради Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка (протокол № 4 від 26 вересня 2022 року).

Особистий внесок здобувача в отриманні наукових результатів та вирішенні конкретного наукового завдання. Дисертація є самостійною науковою працею, в якій висвітлені власні ідеї і розробки, що дозволили вирішити поставлені завдання. Робота містить теоретичні та практичні положення і висновки, сформульовані дисертантом особисто. Використані в

дисертації ідеї інших авторів мають відповідні посилання і використані для підкріплення результатів здобувача.

Достовірність та обґрунтованість отриманих результатів та запропонованих автором рішень, висновків, рекомендацій підтверджена теоретико-методологічною обґрунтованістю його основних положень; застосуванням методів, адекватних до предмета, мети та завдань дисертації; зіставленням отриманих даних із результатами інших досліджень. Достовірність підтверджується результатами апробації на численних конференціях.

Наукова новизна одержаних результатів дослідження полягає в тому, що вперше:

– цілісно досліджено й розв'язано проблему підготовки майбутнього вчителя до організації культурно-дозвілєвої діяльності учнів основної школи як психолого-педагогічну проблему в системі вищої педагогічної освіти;

– розроблено структуру готовності майбутнього вчителя до організації культурно-дозвілєвої діяльності учнів основної школи та визначено критерії, показники й рівні її сформованості;

– теоретично обґрунтовано та експериментально перевірено педагогічні умови підготовки майбутнього вчителя до організації культурно-дозвілєвої діяльності учнів основної школи (формування мотивації та творчого підходу до організації культурно-дозвілєвої діяльності; інтеграції інтерактивних і практико-орієнтованих форм навчання у процесі професійної підготовки; розвитку комунікативної та організаторської компетентностей студентів через моделювання реальних ситуацій дозвілєвої діяльності; забезпечення студентів методичними інструментами для самостійного вдосконалення в цій сфері);

– розроблено й апробовано модель формування готовності майбутнього вчителя до організації культурно-дозвілєвої діяльності учнів основної школи.

Уточнено суть понять «готовність», «компетентність», «підготовленість» і «спроможність», «готовність майбутнього вчителя до організації культурно-дозвілєвої діяльності учнів основної школи», «культурно-дозвілєва діяльність учнів основної школи».

Удосконалено форми, методи, засоби та технології професійної підготовки майбутнього вчителя до організації культурно-дозвілєвої діяльності учнів основної школи в умовах сучасної вищої педагогічної освіти.

Практичне значення одержаних результатів дослідження полягає у створенні програми спеціального курсу «Організація культурно-дозвілєвої діяльності учнів основної школи» та методичних рекомендацій для викладачів педагогічних закладів вищої освіти й учителів.

Матеріали дисертації можуть застосовувати для розширення та оновлення змісту навчальних дисциплін: «Педагогіка», «Методика виховної роботи», «Педагогічна практика», «Організація культурно-дозвілєвої діяльності», «Теорія і методика позакласної виховної роботи», «Соціальна педагогіка», «Інтерактивні технології навчання» та ін.

На основі матеріалів дослідження було запропоновано методичні рекомендації для викладчів ЗВО щодо впровадження педагогічних умов професійної підготовки майбутнього вчителя до організації культурно-дозвілєвої діяльності учнів основної школи, зокрема наступні: а) здійснення

попередньої діагностики готовності студентів та оцінювання ресурсів ЗВО, а також забезпечення передумов на інституційному, кадровому та діагностичному рівнях; б) чітке дотримання покрокової логіки реалізації чотирьох педагогічних умов (аксіологічний підхід з ціннісними діалогами та культурним зануренням; анімаційні проекти з творчими тренінгами театральної педагогіки та цифровими інструментами під час і після спецкурсу; педагогічна практика з обов'язковими реальними заходами в школі та рефлексивним самоаналізом); в) за обмежених ресурсів – застосування мінімального варіанту з інтеграцією в наявні дисципліни, лабораторією дозвілля в університеті, цифровим рефлексивним щоденником та відеоматеріалами; г) обов'язковий моніторинг ефективності за змінами мислення, гнучкістю діяльності та зовнішніми оцінками.

Отримані результати можуть бути використані під час організації педагогічної практики студентів, підготовки методичних матеріалів, тренінгових занять, а також у процесі підвищення кваліфікації педагогічних працівників і викладачів закладів вищої освіти. Крім того, зазначені напрацювання можуть бути інтегровані в систему післядипломної педагогічної освіти з метою формування готовності вчителів до організації культурно-дозвілдової діяльності учнів основної школи.

Результати дослідження *впроваджено* в освітній процес: Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (довідка 06/14 від 18 лютого 2026 року), Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка (довідка 454 від 24 лютого 2026 року), Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка (довідка 16-н від 24 лютого 2026 року).

Апробація та впровадження результатів дисертації. Основні положення і результати дослідження апробовано на науково-практичних конференціях різного рівня, зокрема:

– *міжнародних* – Міжнародній науково-практичній конференції «Scientific Research: Modern Innovations and Future Perspectives» (Монреаль, Канада, 23–25 лютого 2026 р.), VII Міжнародній науково-практичній конференції «Управління якістю в освіті та промисловості: досвід, проблеми та перспективи» (Львів, 20–21 листопада 2025 р.);

– *всеукраїнських* – Всеукраїнській науково-практичній конференції «Осінні читання освітян. Освіта під час війни: актуальні аспекти, ефективні форми та безпечний простір» (Чернігів, 30 жовтня 2025 р.), «Здоров'я та суспільство в умовах війни» (Кропивницький, 2025 р.), «Актуальні питання права та соціально-економічних відносин» (Кропивницький, 2025 р.).

Оцінка структури дисертації, її мови і стилю викладання. Робота складається із вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел (236 найменування), додатків на 7 сторінках. Загальний обсяг дисертації – 244 сторінок, з них основного тексту – 186 сторінок. Текст проілюстровано 4 рисунками і 10 таблицями.

Дисертація написана грамотною українською мовою, стиль викладання матеріалу відповідає прийнятому в науковій літературі.

Перелік наукових праць, які відображають основні результати дисертації. Результати дисертаційної роботи висвітлено в 4 одноосібних

наукових працях, які відображають основні висновки дослідження у наукових фахових виданнях України. Додатково відображено наукові результати дисертації у 5 тезах науково-практичних конференцій.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ
Наукові публікації, які відображають основні наукові результати дисертації

Статті у наукових періодичних виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України:

1. Бабенко А. Організація культурно-дозвілєвої діяльності учнів основної школи. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*, 2025. Вип. 218. С. 280–286. URL: <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2025-1-218-280-286>.

2. Бабенко А. Педагогічні умови професійної підготовки майбутнього вчителя до культурно-дозвілєвої діяльності учнів. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. 2025. Вип. 219. С. 425–432. URL: <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2025-1-219-425-432>

3. Бабенко А. Пріоритетні напрями підготовки майбутнього вчителя до організації культурно-дозвілєвої діяльності учнів основної школи. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. Кропивницький: Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка, 2025. Випуск 221. С. 493–497.

4. Бабенко А. Методика підготовки майбутнього вчителя до організації культурно-дозвілєвої діяльності учнів основної школи. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Педагогіка і психологія*. 2026. Вип. 85. С. 30–35. URL: <https://doi.org/10.31652/2415-7872-2026-85-30-35>

Наукові публікації, які додатково відображають наукові результати дисертації

Тези в матеріалах науково-практичних конференцій:

5. Бабенко А. Організація культурно-дозвілєвих заходів у напрямку патріотичного виховання учнів основної школи. *Здоров'я та суспільство в умовах війни: Збірник наукових статей*. Кропивницький : Вид-во ЦІРоЛ, 2025. Вип. 1. (5). У 3 т. Т.1. 386 с. С. 271–277.

6. Бабенко А. Структура готовності майбутнього вчителя до організації культурно-дозвілєвої діяльності учнів основної школи. *Актуальні питання права та соціально-економічних відносин: збірник наукових статей*. Кропивницький : Вид-во ЦІРоЛ, 2025. Вип. 1 (7). С. 37–42.

7. Бабенко А. Суть, роль та значення культурно-дозвілєвої діяльності учнів основної школи. *Осінні читання освітян. Освіта під час війни: актуальні аспекти, ефективні форми та безпечний простір*: матеріали І Всеукраїнської наук.-практ. конф. (м. Чернігів, 30 жовтн. 2025 р.) / голов. ред. В. О. Аніщенко ; Пенітенціарна академія України. Чернігів : ПАУ, 2025. 320 с. С. 11–13.

8. Бабенко А., Савченко Н. Аналіз ефективності організації культурно-дозвілєвої діяльності учнів загальноосвітніх навчальних закладів : *Управління якістю в освіті та промисловості : досвід, проблеми та перспективи: тези доповідей VII Міжнародної науково-практичної конференції* (м. Львів, 20–21 листопада 2025 року). Львів, 2025. С. 24–25. URL: <https://science.lpnu.ua/uk/qm-2025/tezy-dopovidey>

9. Бабенко А. Педагогічні принципи та засоби підготовки майбутнього вчителя до організації культурно-дозвілєвої діяльності учнів основної школи. *Scientific Research: Modern Innovations and Future Perspectives. Collection of Scientific Papers with the Proceedings of the 4th International Scientific and Practical Conference* (February 23-25, 2026, Montreal, Canada). Montreal : European Open Science Space, 2026. С. 334–339.

Рекомендації дисертації до захисту з урахуванням наукової зрілості пошукувача.

Дисертація Бабенка Артема Михайловича «Підготовка майбутнього вчителя до організації культурно-дозвілєвої діяльності учнів основної школи» за науковим рівнем, практичною цінністю, змістом та оформленням відповідає вимогам наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації», п. 28 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (Постанова Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 р. (зі змінами).

З урахуванням цього кафедра освітніх наук Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка рекомендує завершене самостійне дослідження Бабенка Артема Михайловича «Підготовка майбутнього вчителя до організації культурно-дозвілєвої діяльності учнів основної школи» до захисту у разовій спеціалізованій вченій раді на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки.

За затвердження висновку проголосували: «за» – 8; «проти» – немає; «утримались» – немає.

Головуюча на засіданні:

доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри освітніх наук
ЦДУ імені Володимира Винниченка

Оксана ФІЛОНЕНКО

Рецензенти:

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри мистецтв
ЦДУ імені Володимира Винниченка

Світлана КУЛКОВА

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри дошкільної та початкової освіти
ЦДУ імені Володимира Винниченка

Наталя АНДРОСОВА

«22» травня 2026 р.

